

Letir gɛ bii gɛ chibne 1

Les lettres de la langue chibne (soumraye) - Volume 1

Association pour le Développement de la Langue Chibne (A.D.L.C.), 2025

Copyright © 2025, Association pour le Développement de la Langue Chibne (A.D.L.C.)

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Cette création ne peut être utilisée à des fins commerciales. Cette création peut être adaptée ou complétée, mais l'œuvre ainsi modifiée ne peut être diffusée que sous une licence identique ou similaire à celle de la création originale. Les mentions relatives aux droits d'auteur, d'illustrateur, etc. doivent être conservées.

Adapté de l'original, *Letar ga bii ga chibne 1*, Copyright © 2018, Comité de langue soumraye. Licence sous CC BY-NC-SA 4.0.

Titre en français : Les lettres de la langue soumraye. En langue chibne (soumraye), parlée dans le département de la Tandjilé-Est, sous-préfecture de Déressia. iso-639: sor

Illustrations de: The Art Of Reading 3.0, © 2009 SIL International, de Youssouf Mbodou Wolli, © 2009 SIL Tchad, de Andrea Suter © 2023, CC BY-SA 4.0, et de https://publicdomainvectors.org/tn_img/Student-ChalkSlate--Arvin61r58.png CC0.

4e édition 2025 - AS (pour le web)

Letir gi bii gi chibne 1

Les lettres de la langue chibne (soumraye) - Volume 1

Letir gi bii gi chibne 1

Soumraye
Tchad

Guide d'enseignement : Livret d'alphabet

Utiliser ce livret d'alphabet pour enseigner les aspects suivants :

- le nom et le son de chaque lettre de votre alphabet
- comment écrire et lire la minuscule et la majuscule de chaque lettre
- que le point final marque la fin d'une phrase
- que nous lisons de gauche à droite
- que chaque lettre a un son différent
- pratiquer l'écriture des lettres

Toujours commencer par une petite révision de la lettre de la veille, des mots-clé et de la phrase simple.

1. Activité des mots-images

1. Enseigner le nom et le son de chaque lettre. Écrire la lettre, par exemple A a, au tableau et demander aux apprenants de dire le nom et le son de chaque lettre.
2. Demander aux apprenants de regarder chaque image et de dire ce qu'ils voient.
3. Montrer le mot en bas de chaque image, lire les mots et demander aux apprenants de regarder et lire les mots avec vous.
4. Faire lire les mots par quelques apprenants.

5. Dire l'un des mots. Demander aux apprenants de chercher ce mot avec son image et de le lire.

6. Faire beaucoup de pratique de cette façon, jusqu'à ce que les apprenants arrivent à lire chaque mot.

7. Écrire les mots sur les petits cartons. Demander aux apprenants de faire correspondre le carton-mot avec le bon mot/image sur l'abécédaire.

2. Activités avec la boîte à images

1. Demander aux apprenants de bien écouter pendant que vous dites chaque mot illustré dans la boîte à images. Prononcer chaque mot clairement et lentement.

2. Prononcer encore chaque mot. Demander aux apprenants de frapper les mains s'ils écoutent le son de la lettre du jour au début d'un mot.

3. Pour chaque image, demander aux apprenants si le mot commence par le son de la lettre du jour ou par un son différent.

4. Demander aux apprenants de montrer les images qui commencent avec le même son que la lettre du jour et de prononcer le mot. Vérifier que tous les apprenants arrivent à faire cette activité. Aider ceux qui ont des difficultés.

3. La phrase

1. Écrire la phrase au tableau. Lire la phrase aux apprenants deux fois. Montrer les mots en lisant.
2. Faire le plan de lecture du texte, étapes 2 à 5.
3. Chasse aux mots : Demander aux apprenants quels mots dans la phrase commencent avec le son de la lettre du jour. Montrer aux apprenants ces mots dans la phrase.
4. Majuscule : Expliquer/ rappeler aux apprenants que nous écrivons la grande lettre au début d'une phrase ou pour un nom important et que le reste des lettres sont petites. Montrer la majuscule.
5. Point final : Expliquer/ rappeler aux apprenants que le point final indique la fin d'une phrase. Montrer le point.
6. Chasse aux mots-clé : Demander aux apprenants de chercher le mot-clé (de l'activité des mots-images) qui figure dans la phrase, avec le carton-mot si possible
7. Lire le mot avec les apprenants.

4. L'écriture

1. Expliquer aux apprenants comment écrire la lettre du jour – minuscule et majuscule.
2. Demander aux apprenants de pratiquer en écrivant en l'air avec le doigt.

3. Demander aux apprenants de pratiquer dans leur cahier/ sur leur ardoise.
4. Les apprenants qui finissent vite peuvent essayer d'écrire l'un des mots-images.

Plan de lecture du texte

1. L'enseignant lit **tout le texte aux** apprenants.
2. L'enseignant lit le texte **ensemble avec tous** les apprenants.
3. L'enseignant lit le texte **avec quelques apprenants individuellement**, un à un.
4. Quelques apprenants lisent **individuellement seuls**, un à un.
5. L'enseignant lit le texte **ensemble avec tous** les apprenants.

Important à noter !

Aux **étapes 2, 3 et 5**, l'enseignant lit toujours **en même temps que** les apprenants. Les apprenants ne devraient **PAS répéter** après l'enseignant.

À l'**étape 4**, si un apprenant rencontre des difficultés, l'enseignant relit la phrase avec l'apprenant.

Aux **étapes 3 et 4**, il s'agit de ***volontaires*** parmi les apprenants, pas d'apprenants désignés par l'enseignant.

Birmə gaba gılə libır dı alpabe :

Unə libır dı alpabe dı ka di dara gılə mani nə i ta di :

- Letır bá bá dınə alpabe ında sumdı me, 'waga dıra me
- Letır bá bá da, gı jangı dı dwe me, dı geche me, man mo?
- Dıbə gı dodə da, ba i 'yaŋa gınə gwale mın duwa.
- Ba də āsang i ısay gı jele ha ısay gı abe.
- Letır bá bá da, 'waga dıra nım jiga.
- Gılə letır janga dıra

Bag da, ùr i cwara gaba yara letır me, mo kile me, pıras bani dı də yaradı pii do.

1 Mani nənə mo me, mani dúndırəgı me day

1. Gılgi dine letır bá bá sumdı me, 'waga dıra me. Jangı letır ya A a me, tablowwə me, ùr dine ba gunə letır bá bá sumdı me, 'waga dıra me ca.
2. Ùr dine ba yarna mani dúndırəgı bá bá me, ba wayna mani nə cendi ba yər me ca.
3. Gılgi mo gı dodə dúndi gındıdı lə bá bá, āsı mo di daa me, waygi dine di gı yarna me, gı āsına mo di daa gındım mın.
4. Kal dine nə yab āsına mo di.
5. Gu mo mın sumıw daa. Ùr dine di ba kanjına mo gı ta di gı dúndi duwa ca me, ba āsına daa me ca.
6. Àlna le dii gırə bıraa dine di 'wacnana āsa gı mo bá bá do.

7. Jangı mo gı yab mana gı karton gı bani baniyə me, waygi dine ba hana gılne mo gı kartonnə di daa jaw gaba wundara gındıw mana gı maktubu dı idı dúndiyə di.

2 Mani nənə dúndi day

1. Waygi dine di mana gı mə ina lə goo mo lə da, gı dwayna ladına le. Gu mo di angal me, ladı le pırang me ca.
2. Gu mo di bá bá dıang. Waygi dine di mana gı gı dwayna letır dı laba di ina lə dırınə nə piyə da, gı babına ısragi daa.
3. Mani dúndırəgı bá bá da, ùr dine di, gaa mo duwa nım i gı letır dı laba di labaa nım wun jiga mo?
4. Ùr dine di gı gılne mani dúndırəgı nə 'waga day nım bor gı letır dı laba di me, gı 'wagına mo di daa. İjim gı metır di àsı angal dıma, yər kal dine di àlna mani nə ta di pad dayyə. Woni 'wacna ladı bədə da, wagı lə.

3 Pīras

1. Jangī pīras daa tablowwə. Āsīgī dine pīras di daa dii sīr. Mə āsīna da, gīl mani mo day bá bá.

2. Daxī bīrmə gaba āsa mani ladī le, mani nə 2 ha 5.

3. Kanja gī letīr: Ûr dine di ba da: "I mo gī we mana gī pīras dware lə me, u letīr dī laba pii mo?" Gīlgī dine mo gī ta di mana gī pīras dware lə.

4. Letīr dī geche: Waygī dine di ba da: "Letīr dī geche da, gī jangīdī diyə gī gīnīn gīnə pīras dīra lə labaa gun sumīwwə me, cīri sumdī lə me ca. Letīr dī wor pad da, gī jangī i dī dine." Gīlgī letīr dī geche janga dīra.

5. Dībə gī dodə: Gīlgī dine dara dībə gī dodə da, i 'yānə gīnə pīras dīra. Gīlgī dībə gī dodə di.

6. Kanja gī mo kle: Waygī dine gī kanjīna mo kle gī mana gī mani dúndīrəgī lə gī ina lə daa pīras lə. Gī kanjīna gī mo gī kartonnə ta di.

7. Āsī mo di daa dan gī nə dine.

4 Giyə gī janga

1. Gīlgī dine letīr dīrway daa gī jangī i man mo, letīr dī dwe do me, dī geche me sīn.

2. Waygī dine di gī jangīna letīr di gī dúndīrəgī daa pəgīn.

3. Waygī dine di gī jangīna kaye dayyə me, arduwas dayyə me ca.

4. Dine nə jangīna 'yānīna da, gī gīrsīnə janga gī mo gī ta di.

Bīrmə gaba āsa mani

1. Metīr āsgī dine maana daa pad.

2. Metīr āsī maana daa day gī nə dine mīn pad.

3. Metīr āsī maana day gī nə dine nə yab daa mīn mīn.

4. Dine nə yab āsī mīndagī mīn mīn.

5. Metīr āsī maana daa day gī nə dine mīn pad.

Gwale gī lade gaba gama dīmmə !

Mana gī nimīro gī 2, 3 me 5 me da, metīr āsī i day gī nə dine mīn mīn. Dine nem āsa metīr tarīwwə bədə!

Mana gī nimīro gī 4 da, dwe gī 'ywana wamani da, metīr āsī gandīw daa mīn.

Nimīro gī 3 me 4 me da, i dwe gī dīrəw ùr do me āsī sīn, metīr biyīw bədə.

Chibne–Dìmas dware di 1

Swana kaláng àlna librì di alpabe bədə do!

Janga

- Jə habda gɪ pii labaa ɖagna di pii di mə ha àladɪ di daa tablowwə me, waygɪ dine di jangɪna 'wana ja mɪn daa pad mana gɪ arduwas dayyə.
- Ha dwaregɪ lə yər le.
- Mana gɪ mə yarna mwom da, waygɪ gɪ myandɪna bam me gɪ àlna di ɖang.

Lendi:

Mardi:

Mekredi:

Jodi:

Bandiradi:

Āsa

Lendi (wála gɪ wála birmə ina lə): Āsa gɪ mani dúndirəgɪ.

Mardi: - Jangɪ dine sumdəgɪ bá bá mana gɪ kartonnə do me, hane kulə sɪŋ.

- Waygɪ gɪ swana daa mɪn mɪn gunə sumdəgɪ.

- Metir gɪlgɪ dine di karton gaba sumi mɪn mɪn me, āsɪ mani nə ilə dwaliŋyə bá bá. Anji 'yàw dwe karton duwa gɪ sumiw lə bá bá.

- Dwe gɪ we we gɪlgɪ kwandaw kartɪ duwa.

- Layna kartɪ di daa dara sanga.

Mekredi: 'Wacɲa gɪ sumɪm dɪma

- Gɪlgɪ dine karton gaba sumi di jii daa me waygɪ dine jii ba hane ib.

- Jangɪ dine nə jii sumdəgɪ daa tablowwə. (Hawŋ daa ladɪ le.)

- Waygɪ dine di hane mɪn mɪn kanjɪna sumdəgɪ day.

- Àlna yande gɪ kartɪ di wor ta di gɪ dine di.

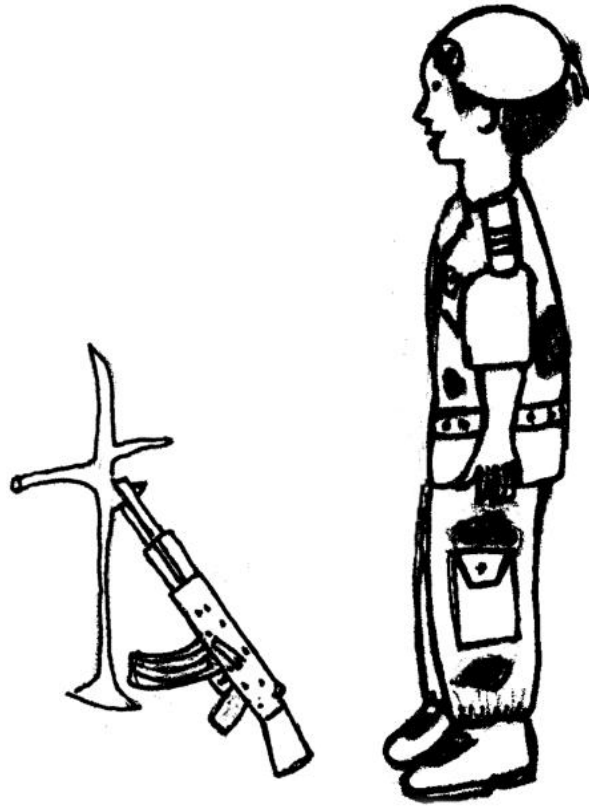
Jodi: Cwarna àlna mani nə ta di bi wála gɪ 3 me, 4 me.

Bandiradi me: Cwarna àlna mani nə ta di bi wála gɪ 3 me, 4 me.

A a

abe

asingar

aba busə

A a

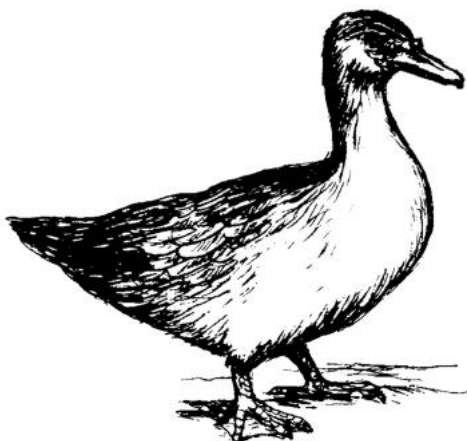

aba ùrə

arduwas

A a

Mo gĩ we me, u letir «a»
diriŋ nə piiyə mo ?

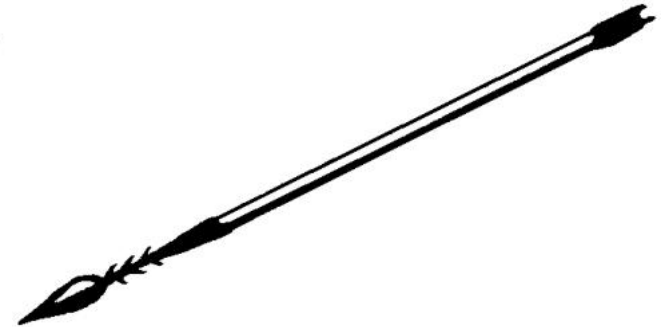
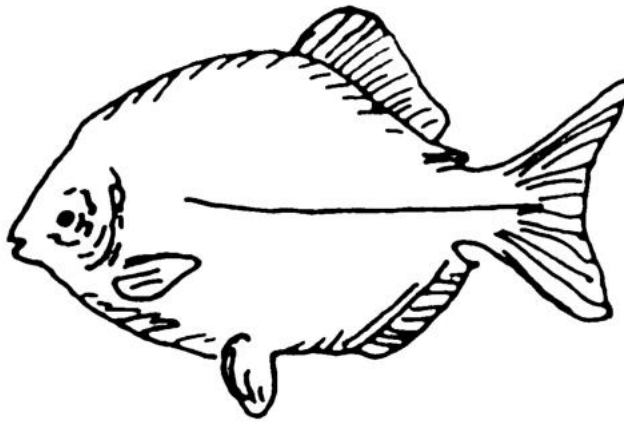
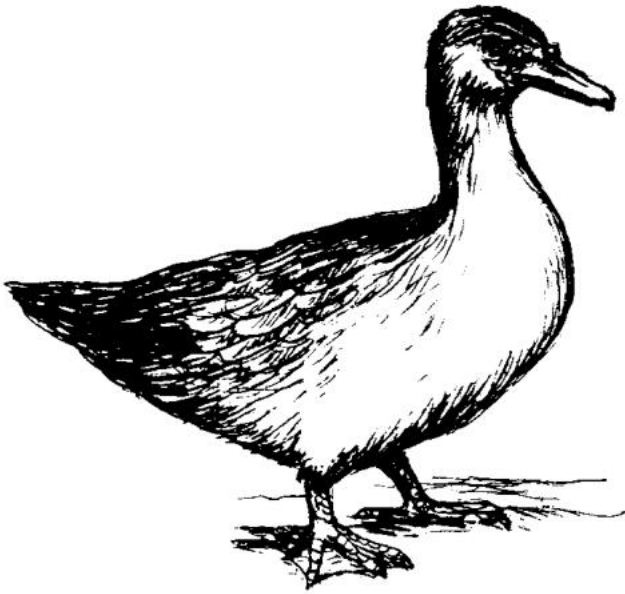

àsa, aja, awa, awra, aban, àcna, aliya

Abel u arduwas ha nɪm
lekol lə. Añji doy aba gɪlə
gwale duwa.

A a A a A a

M m

marsa

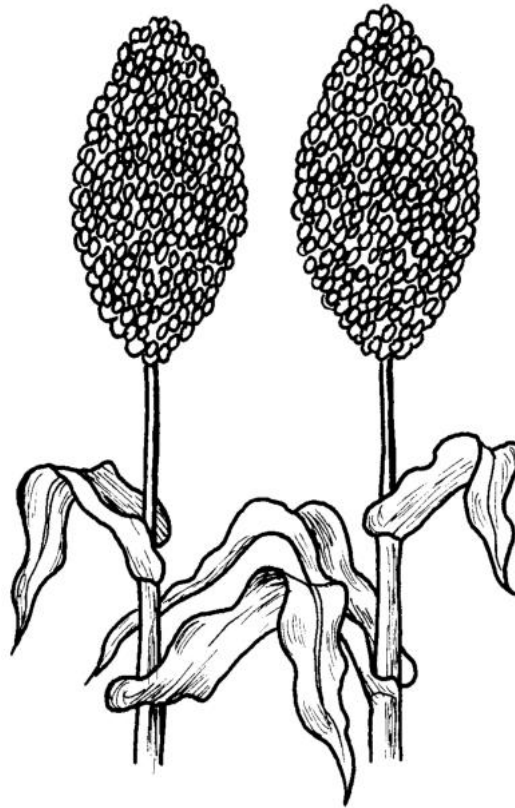
mwála

male

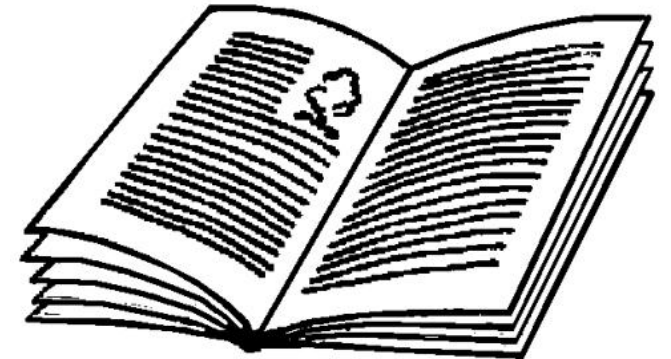
M m

mongo

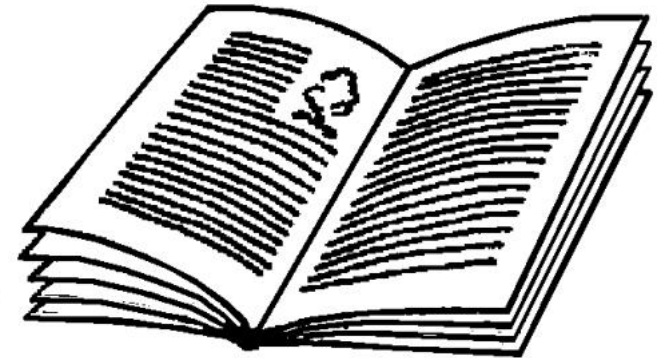
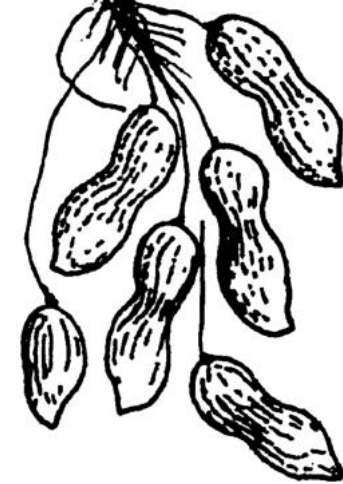
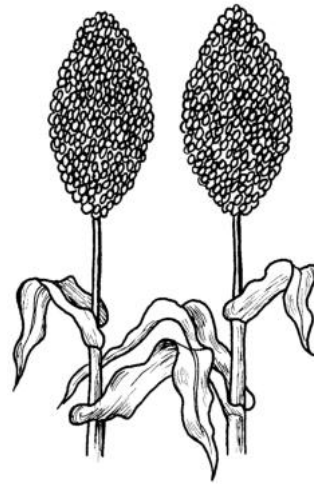
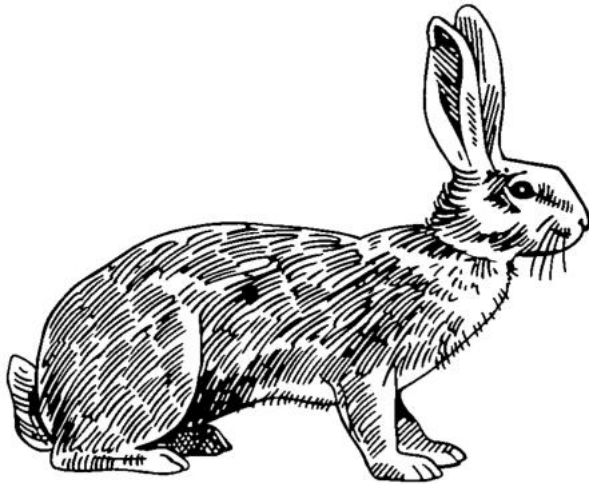
măy

maktubu

M m

Mo gi we me, u letir «m»
diriŋ nə piiyə mo ?

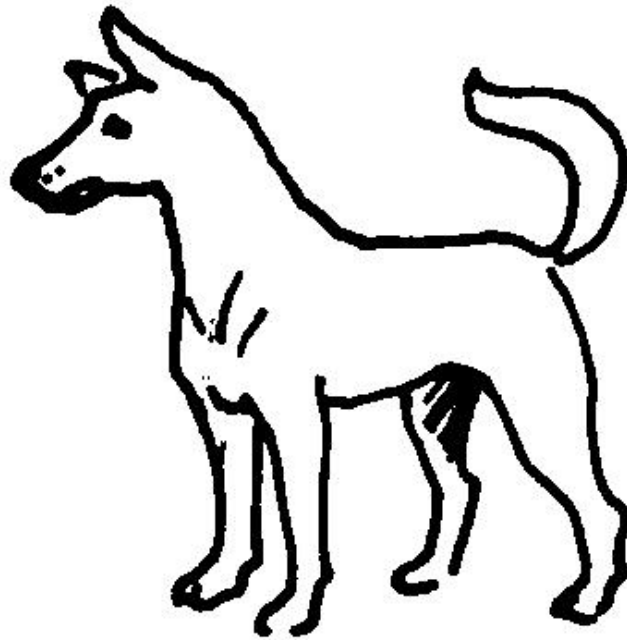
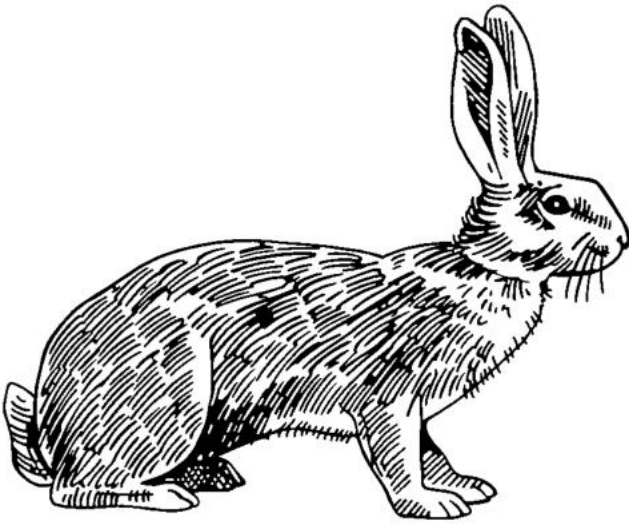

maa, mwàla, mindil, malum, malu, Marbagə

Abel yər marsa me, yidi
hára madi dodə. Marsa
mar bam.

M m M m ma

D d

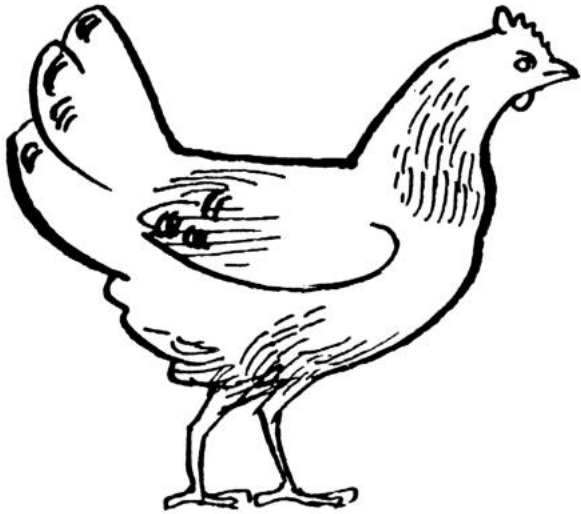

dáwre

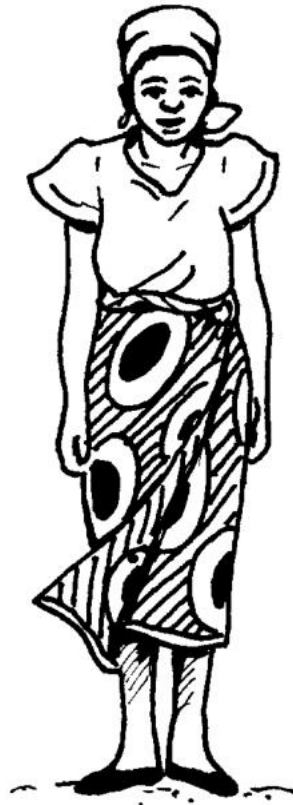
dogdə

dùwa

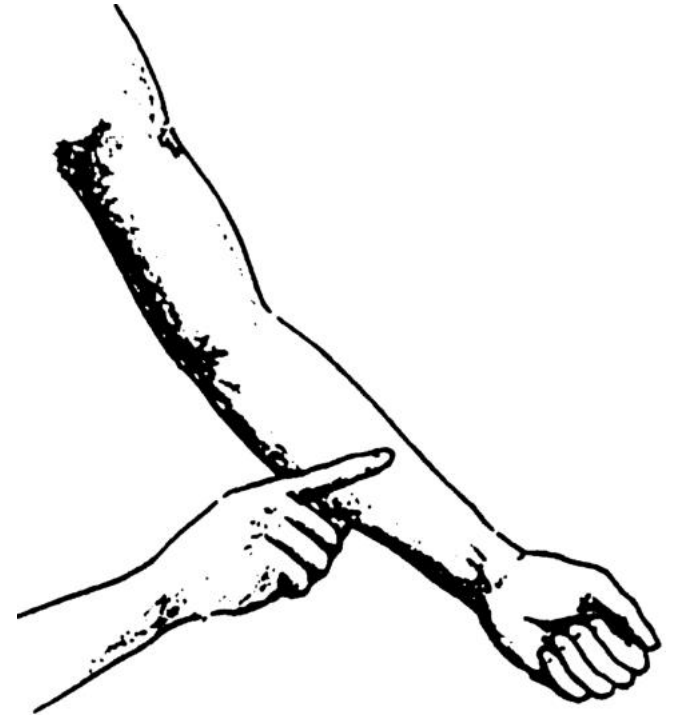
D d

dure

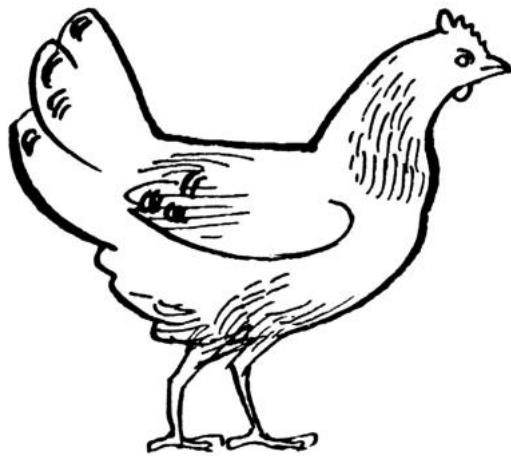
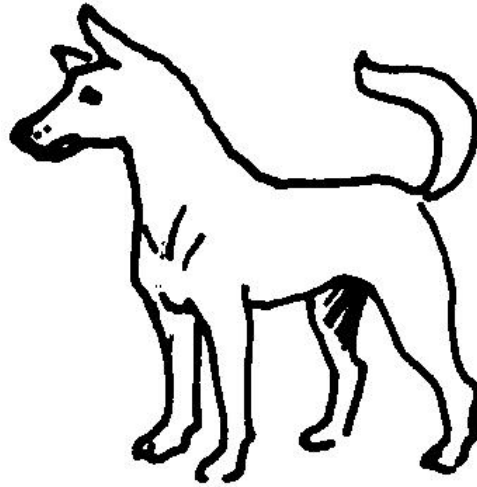
deme

da_~re

D d

Mo gi we me, u letir «d»
dĩrĩn nə piiyə mo ?

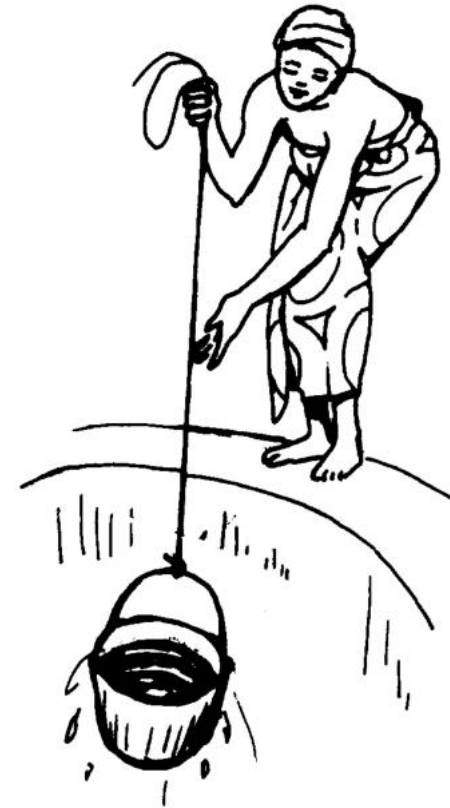
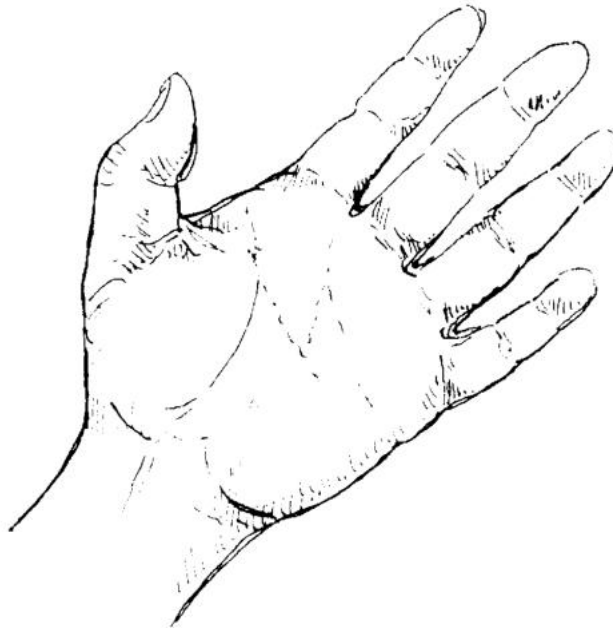
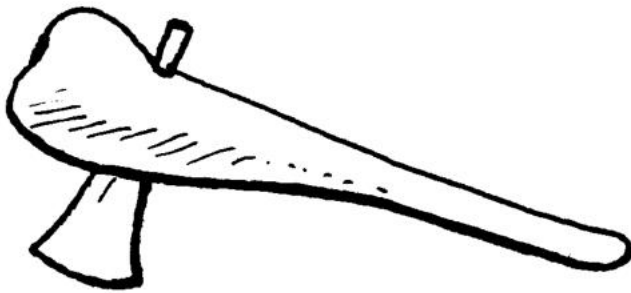

dĩga, dine, dele, dĩmən, dũwa, duru

Dogdə yɪ dáwre me, deme
hangdɪ dáwre me. Dine
womdɪ bam.

D d dam da

I i

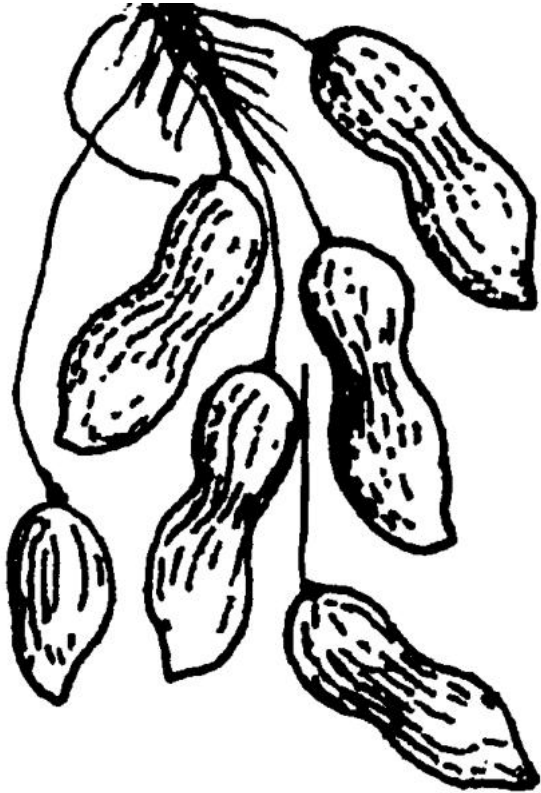

b+game

+say

b+la

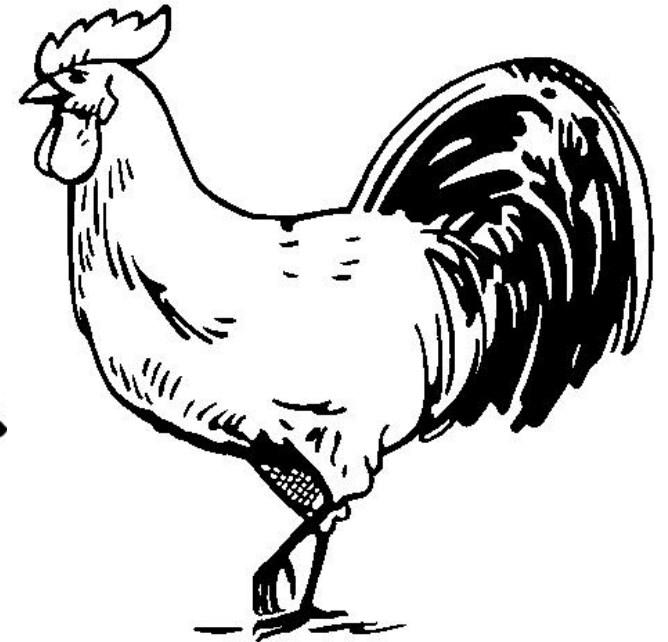
I i

gina

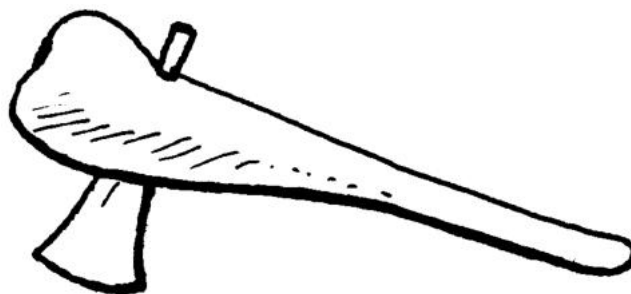
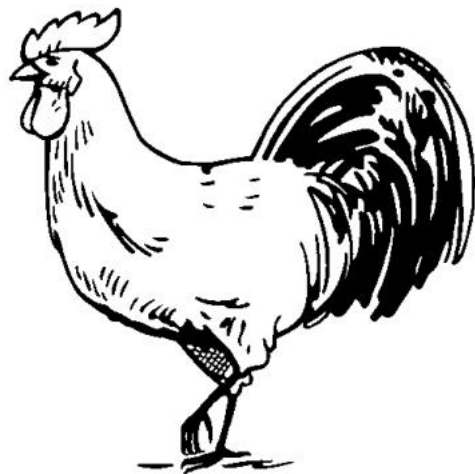
gibande

giray

İ i

Mo gi we me, u letir «i»
dirtin nə piyə mo ?

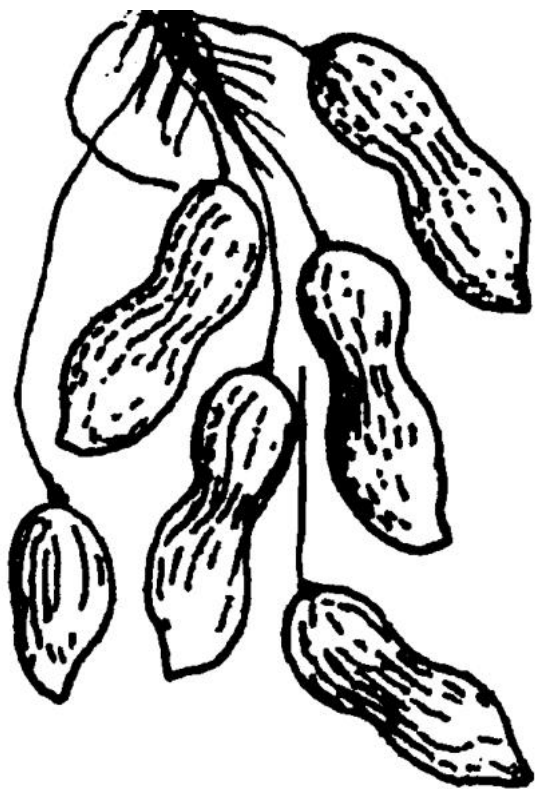

bilay, bilmə, imə, İmbam, İsimade, ijaga

Imbam u b+game ha n+im
bam. Tandi aji habda.
B+game a bam.

I i d+im +im

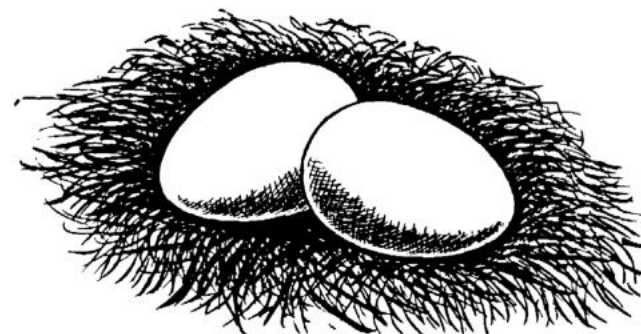
G g

gina

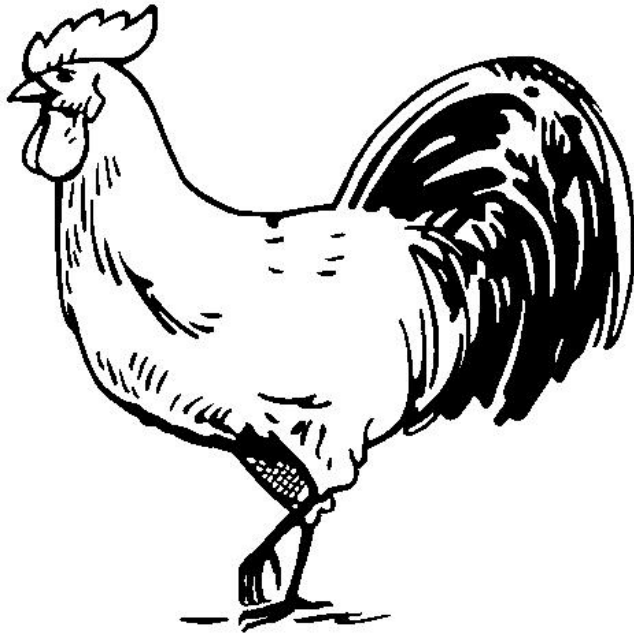

gine

gasa

G g

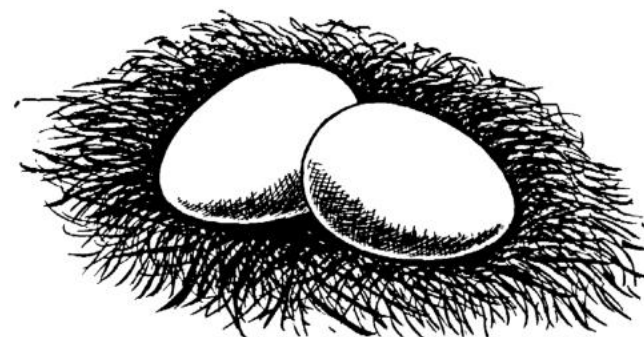
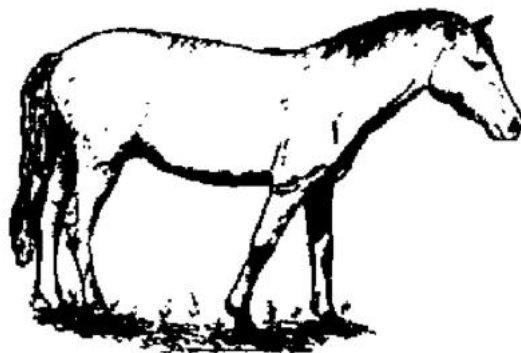
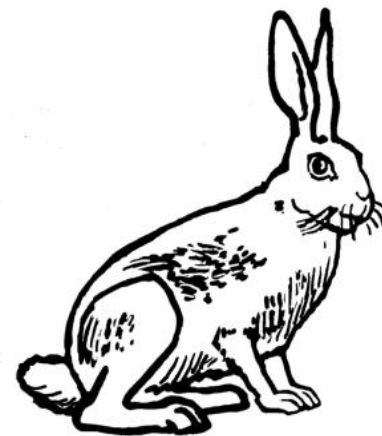
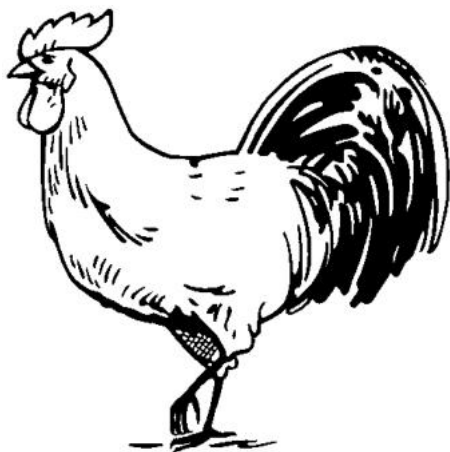
gıray

gıbdıñ

garu

G g

Mo gı we me, u letir «g»
diriŋ nə piyə mo ?

gıla, gage, gare, gama, gubə, gura

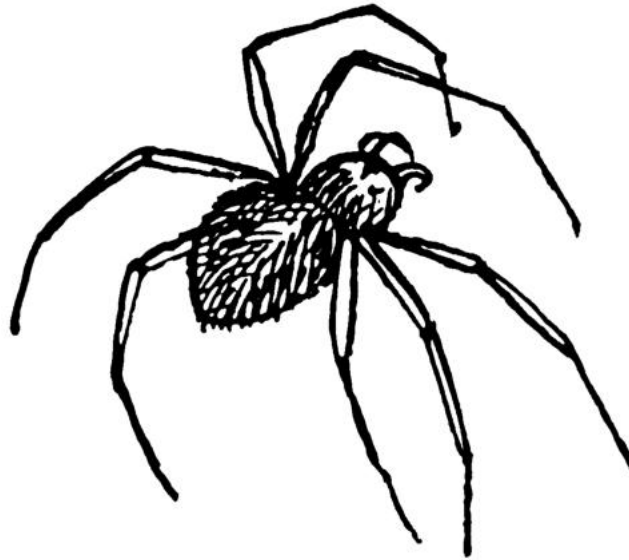
Gi magdi gaṛu daa dara
gale. Yande da, gaṛu yè
naṇye.

G g gam ga

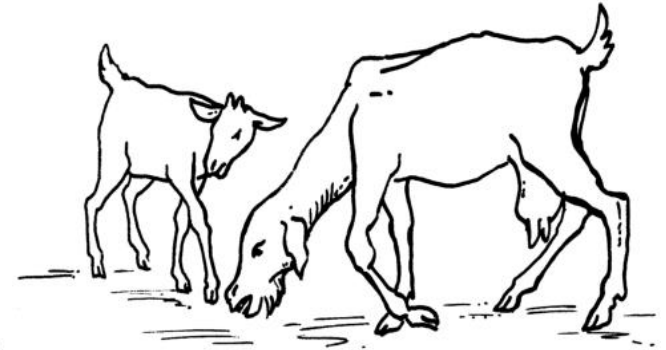
B b

badu

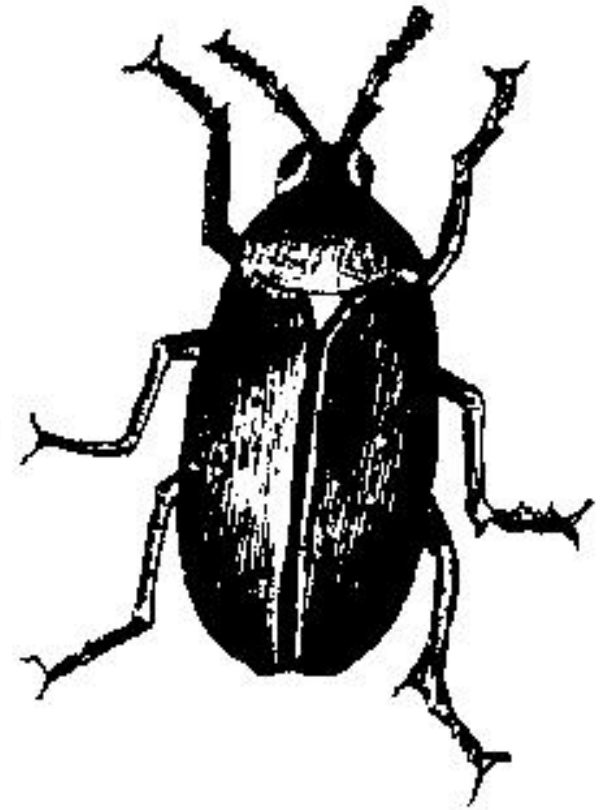
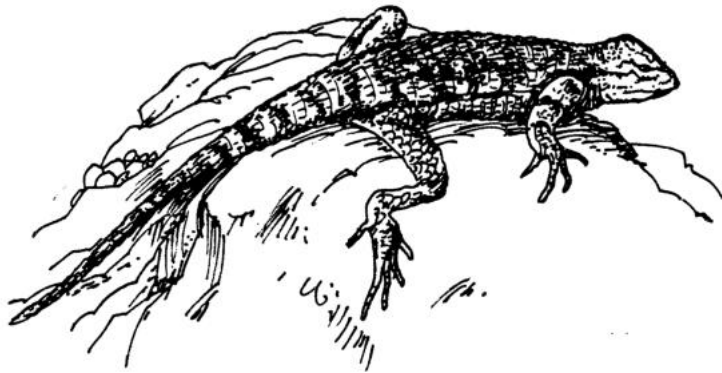

bababge

bage

B b

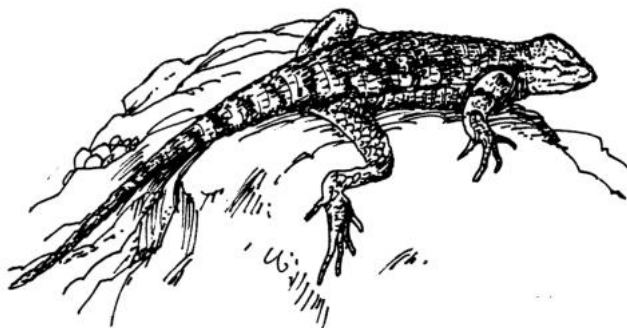
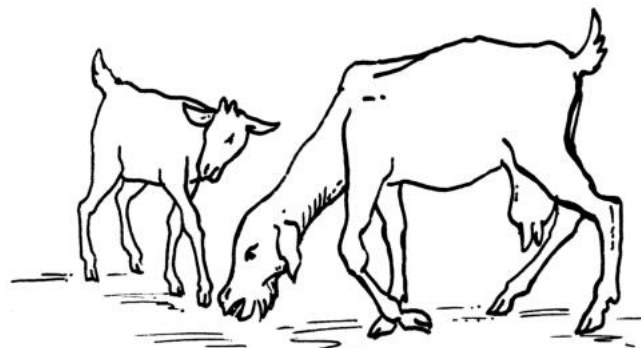
badikolbə

barge

bilmə

B b

Mo gî we me, u letîr «b»
dirîŋ nə piiyə mo ?

bage, bam, bələw, bare, Bame, Baw, bamulgi

Badibi ha bam me, anji yi
bələw mana gi daga lə.

B b bim ba

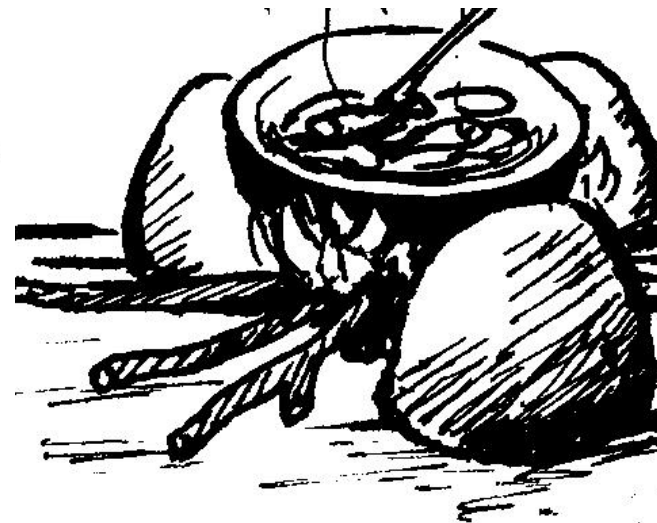
N n

namde

nãy

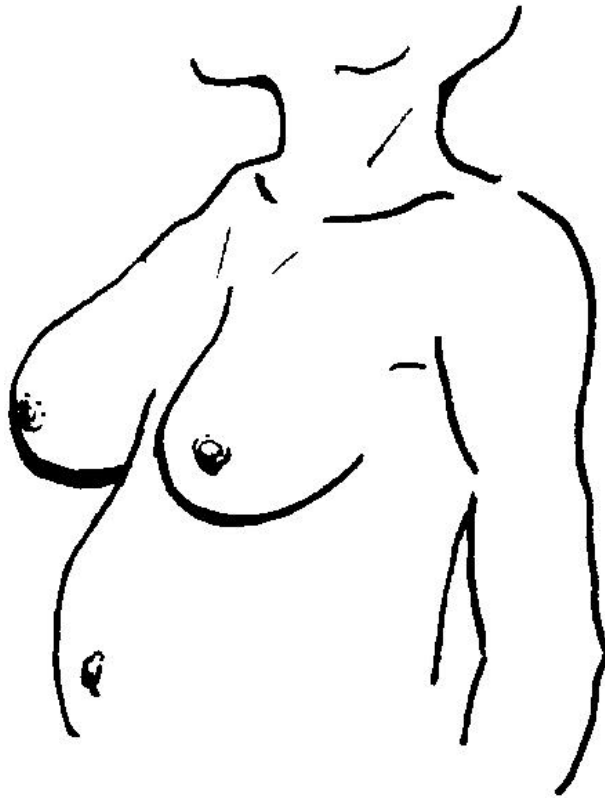

nungdi

N n

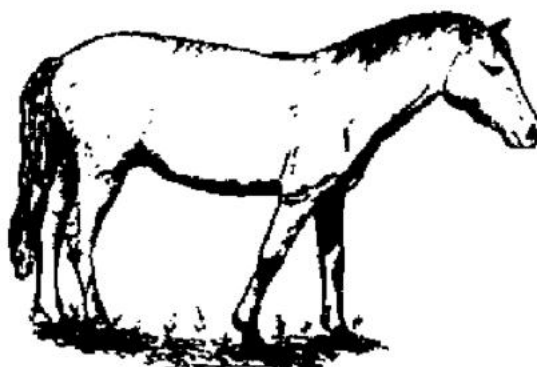
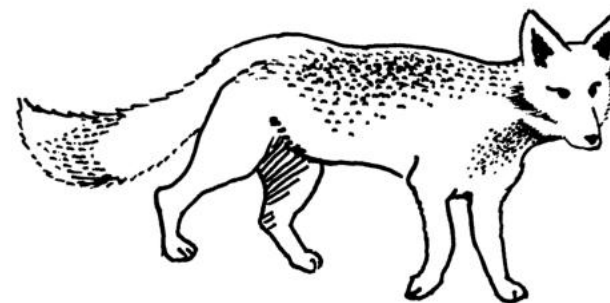
nimi

naje

N n

Mo gi we me, u letir «n»
diriŋ nə piiyə mo ?

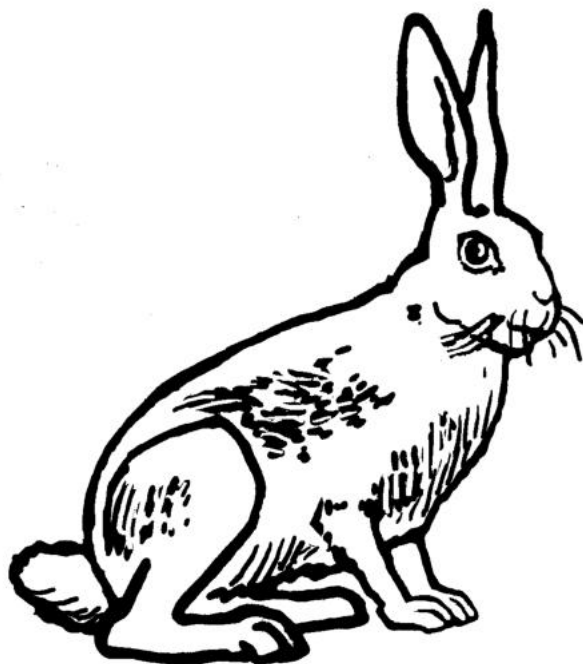

naga, nım, nala, nem, Naniyə

Namde yɪbɪ gòche nɪmiyə.
Dɪ mɪn hára gɪ gòche
wudɪ Nemne.

N n namde

R r

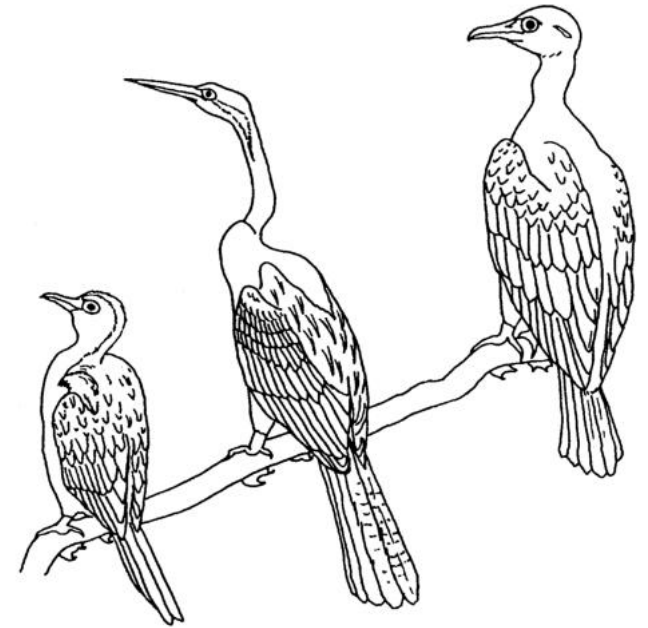
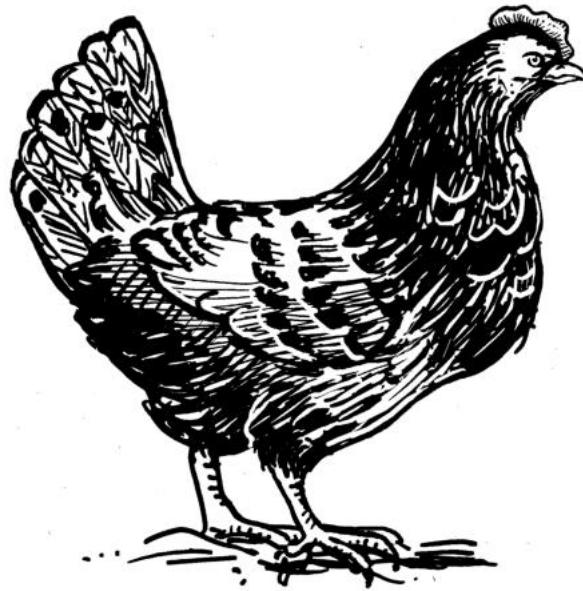
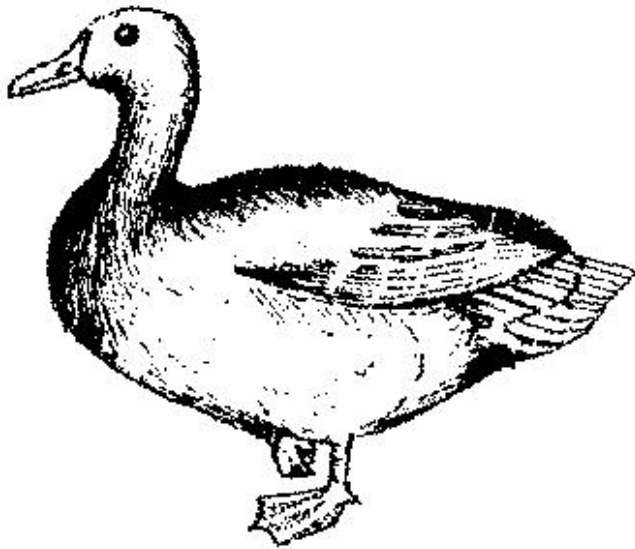

debre

dáwre

dorni

R r

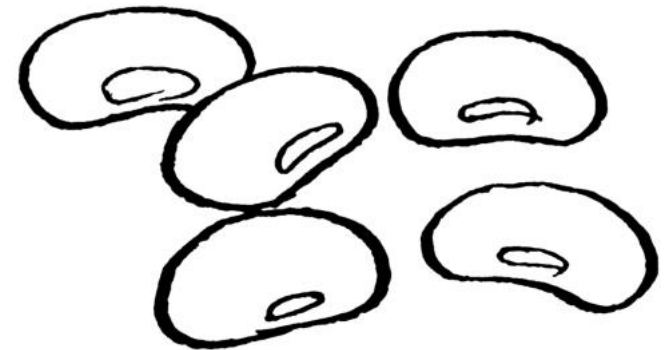
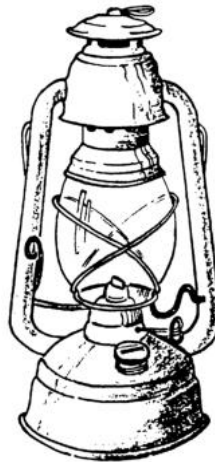
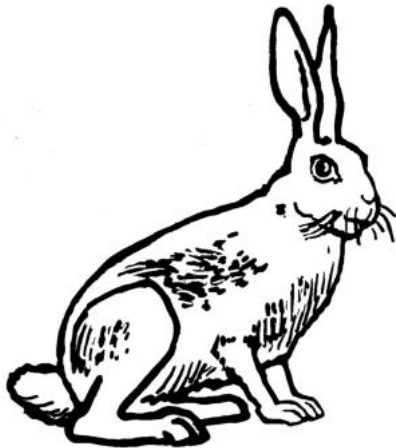
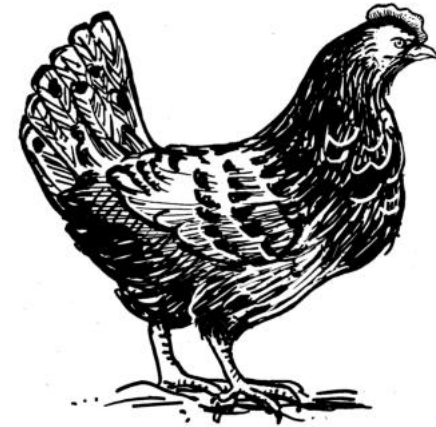
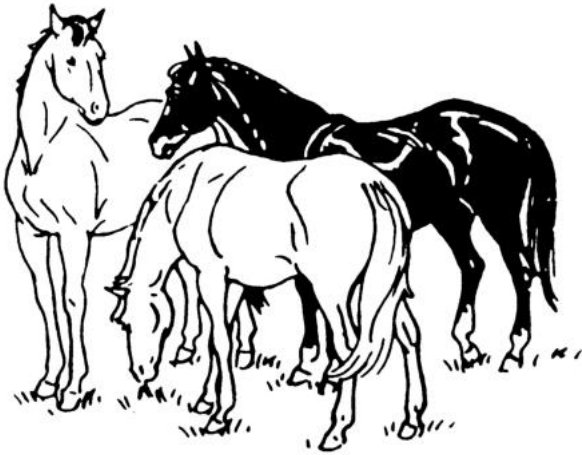
marsa

dure

dirbi

R r

Mo gi we me, u letir «r» di mo ?

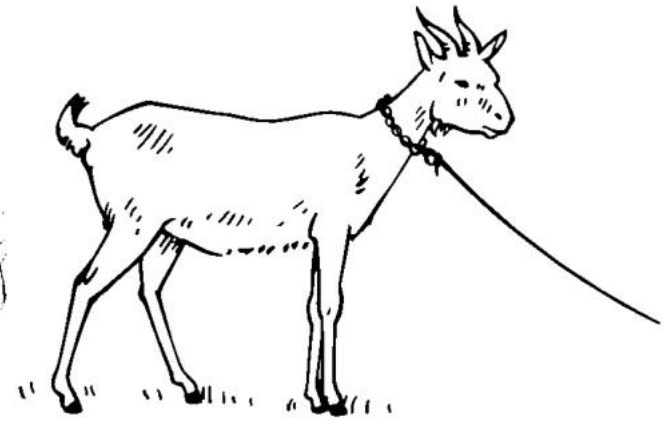
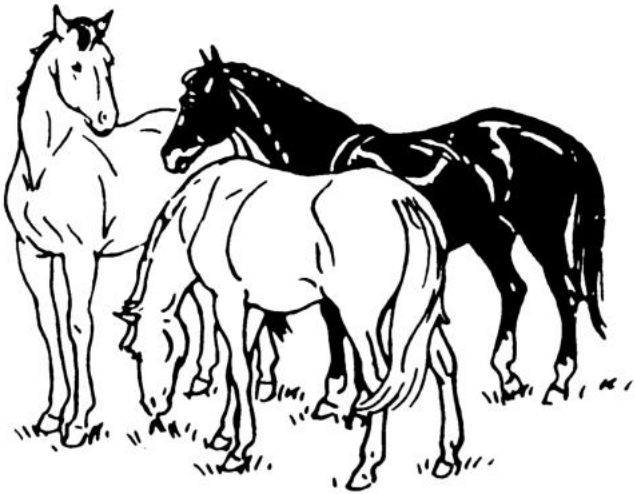

more, dara, gər, dorni, ara

More aji dorni gi habda
dara ba marna bam.

R r mar ar

E e

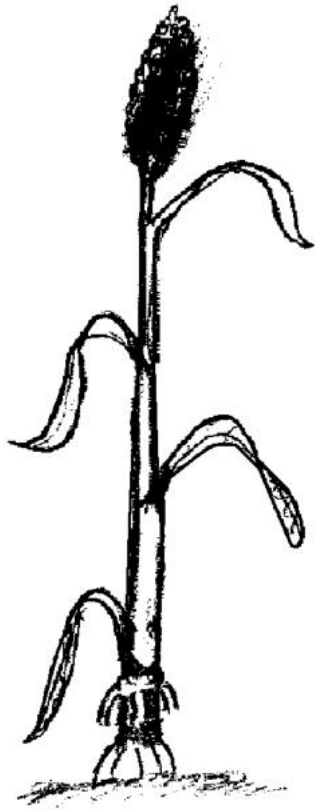

leme

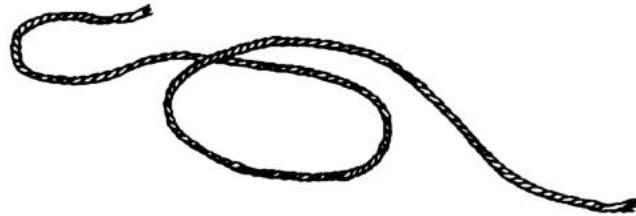
debre

cange

E e

jele

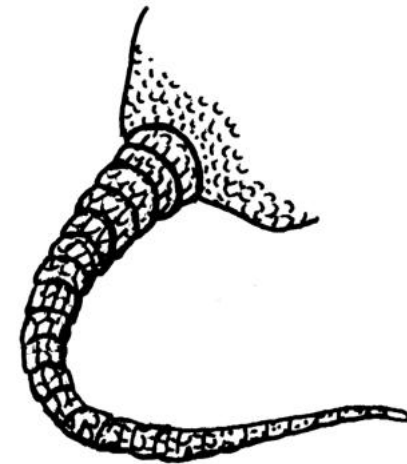
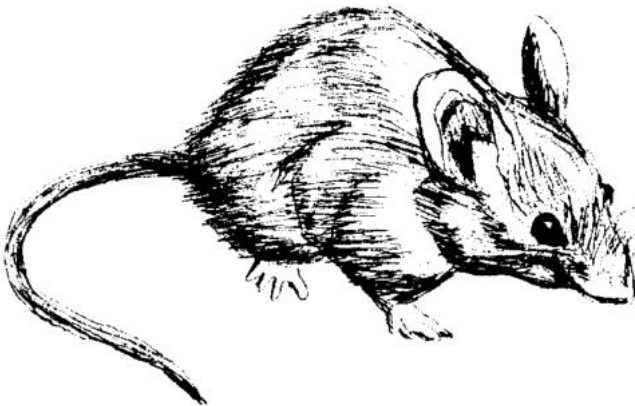
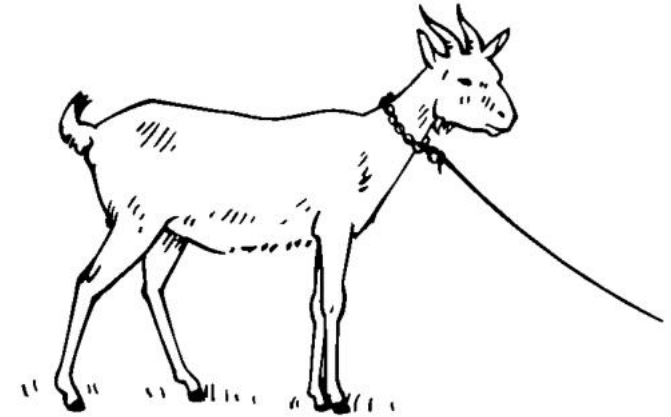
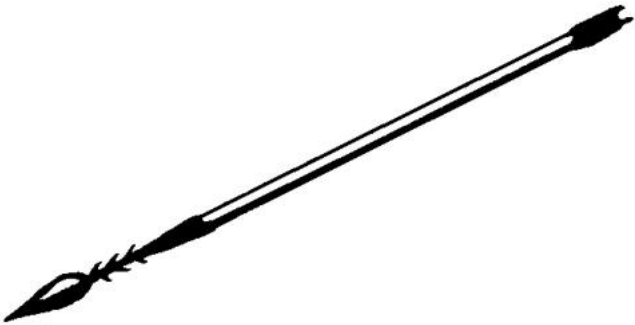
sade

deme

E e

Mo gi we me, u letir «e» mo ?

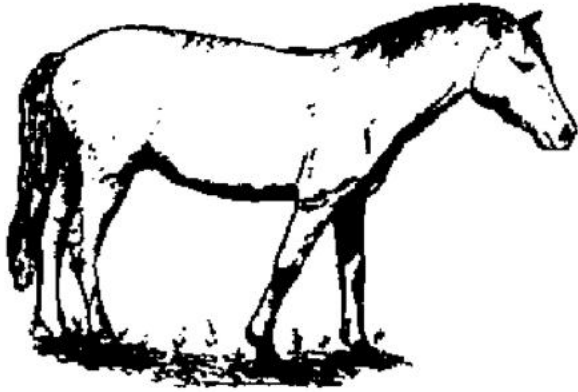

habde, gere, sade, barge, bigame

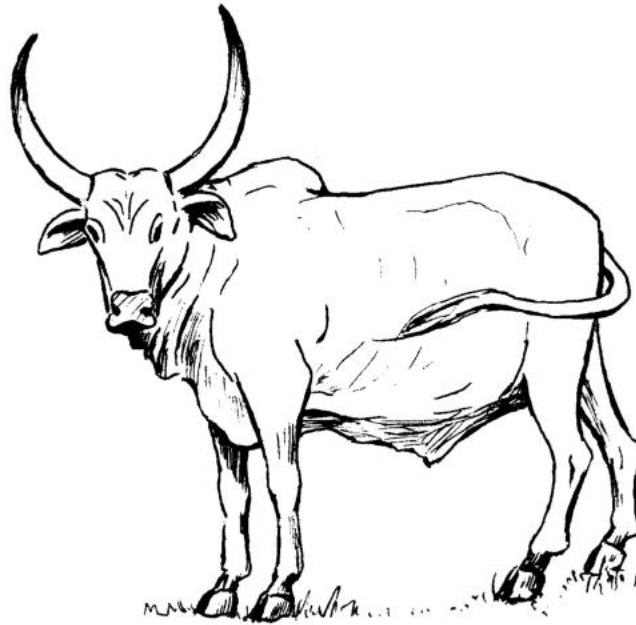
Made sabi jele bogi labje
bi dāgi lə. Cendi wom jele
bam.

E e me gere

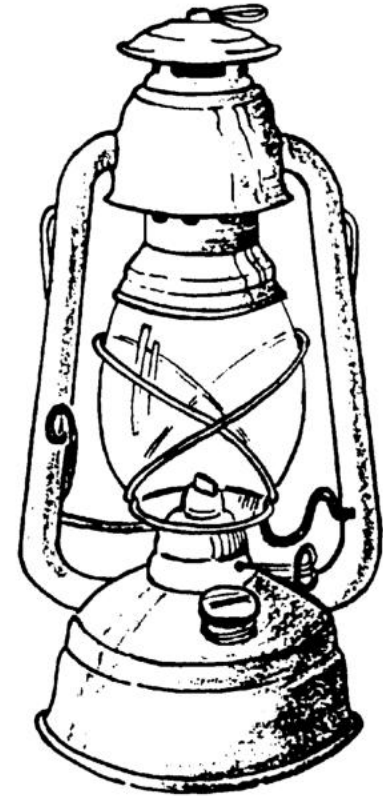
L I

lama

labe

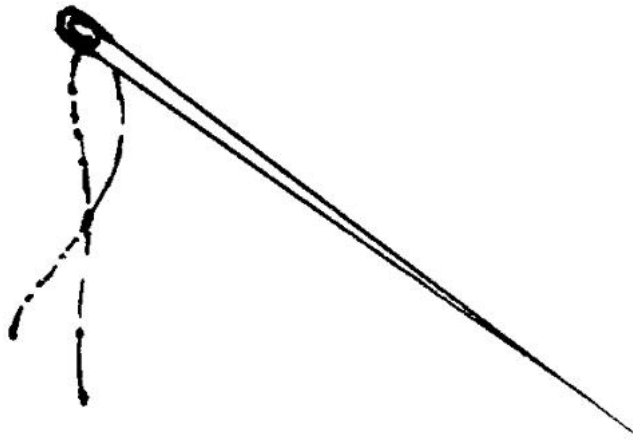

lamba

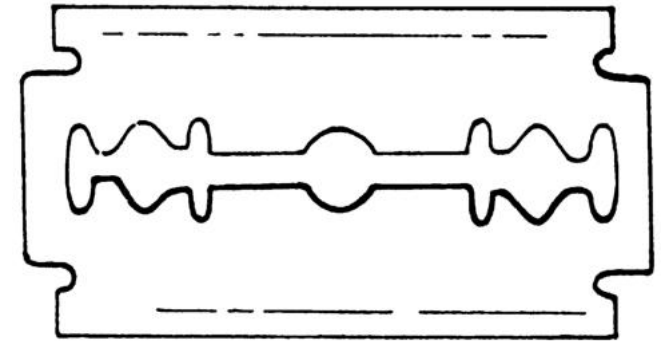
LI

lamin

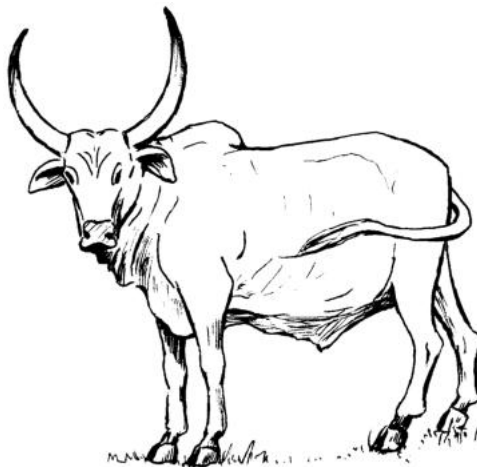
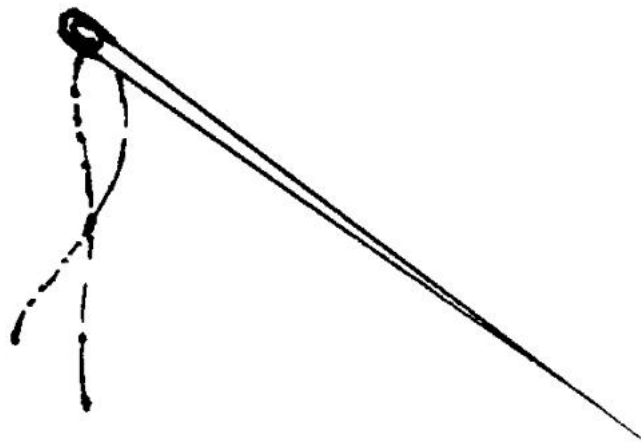
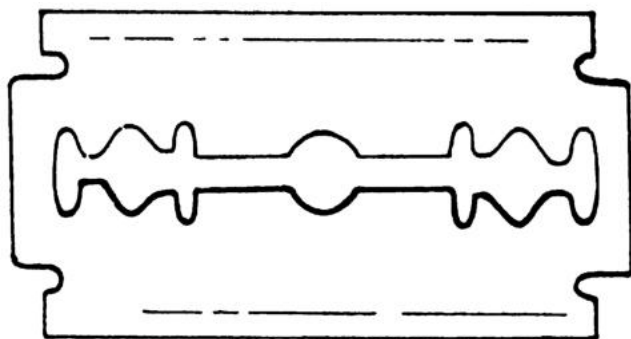
libara

lajwar

L I

Mo gi we me, u letir «l»
diriŋ nə piiyə mo ?

laba, bɪla, lam, mal, Ladage

Ladigɨ lam dùwa kulə.
Tandi ilgɨ sale.

Li bila leme

I i

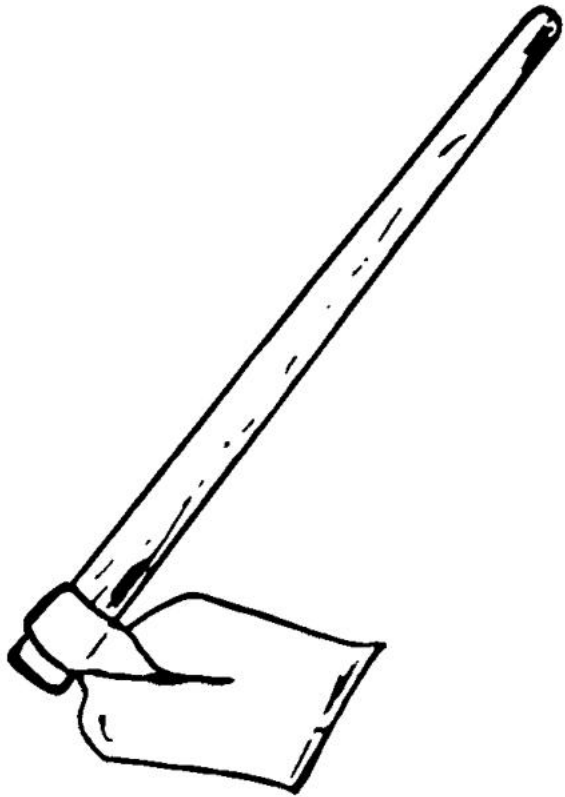

gine

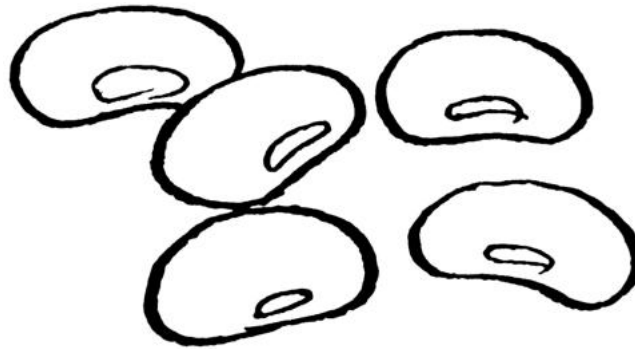
dii

ciri

I i

miri

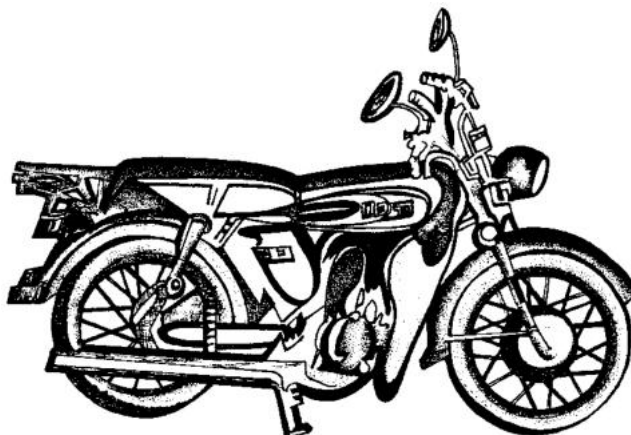
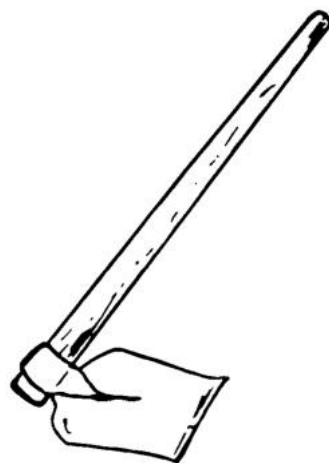
jiri

bili

I i

Mo gi we me, u letir «i» mo ?

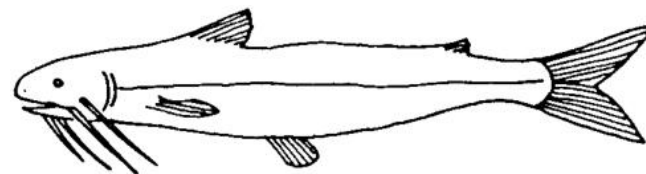
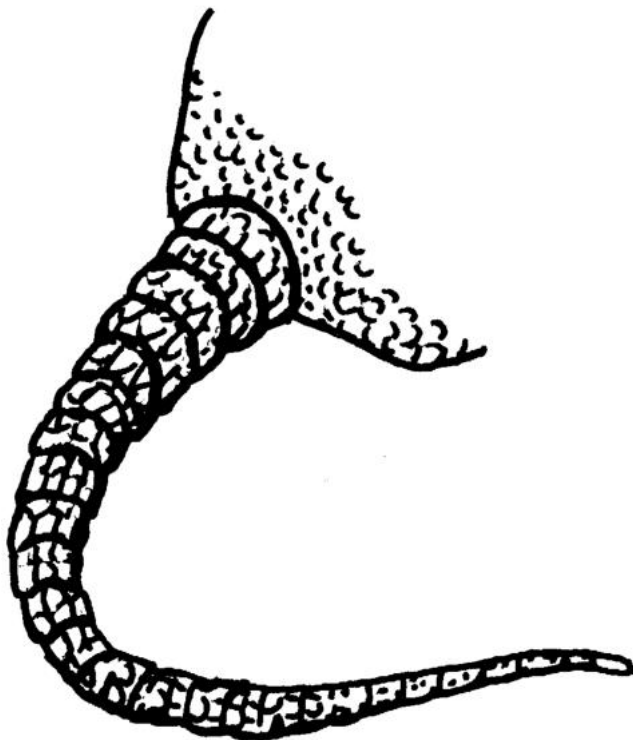
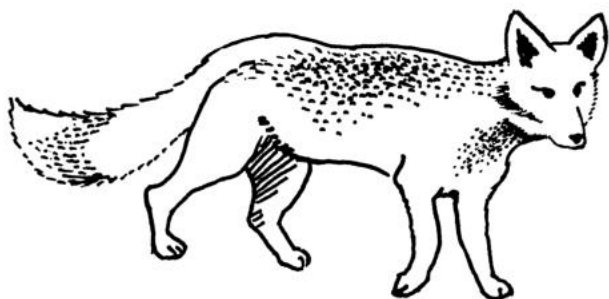

diri, ilə, sumi, dúndi, Iwiyə

Iwiyə u miri baa ha nɪm
bam yiga gɪ jiri.

I i b i l g ə

W w

wuṇəṇ

wudɪṇ

wan̩jile

W w

wiya

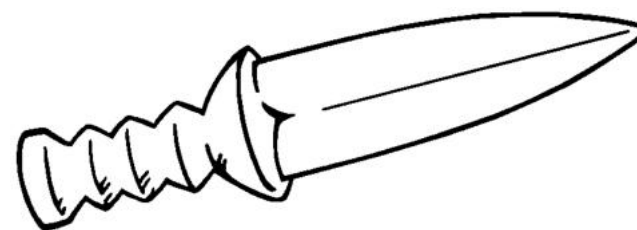
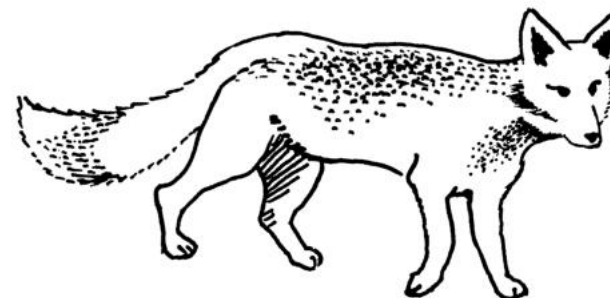
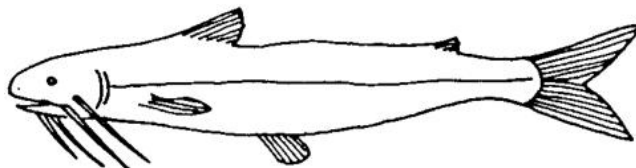
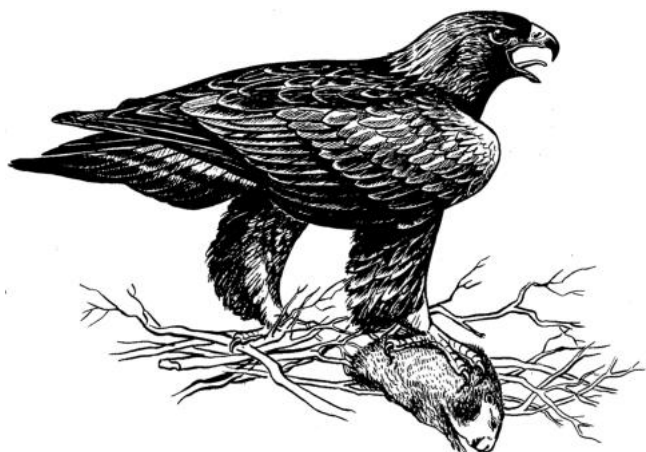
gwara

kəw

W w

Mo gĩ we me, u letir «w»
diriŋ nə piiyə mo ?

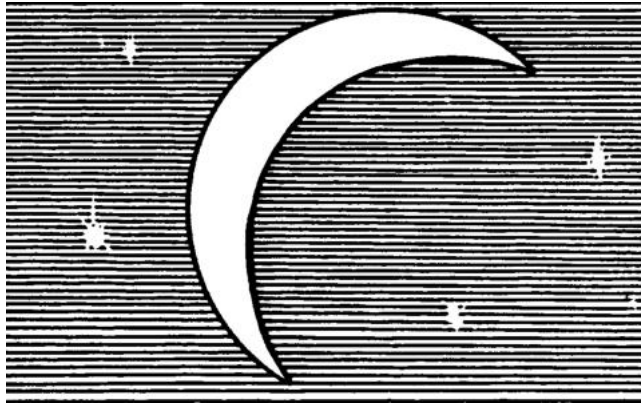
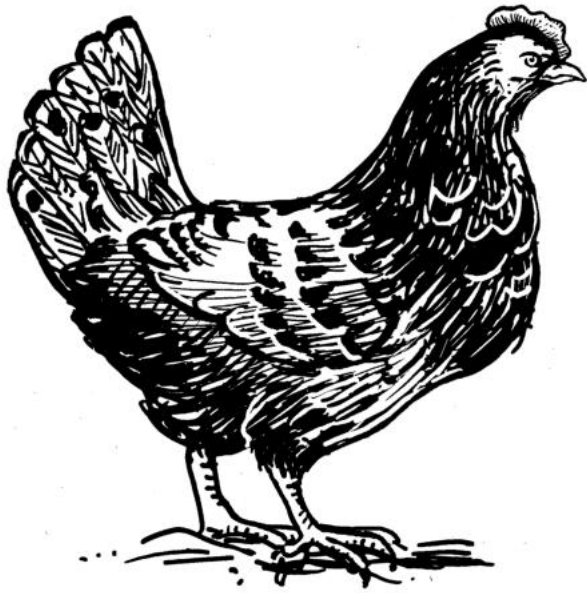

wála, wama, wiya, Woməgə, gaw

Woməgə wá kəw womɪw
bam. Añji wiy ɪsəw bam.

W w wá wi we

U u

dure

duru

kulu

U u

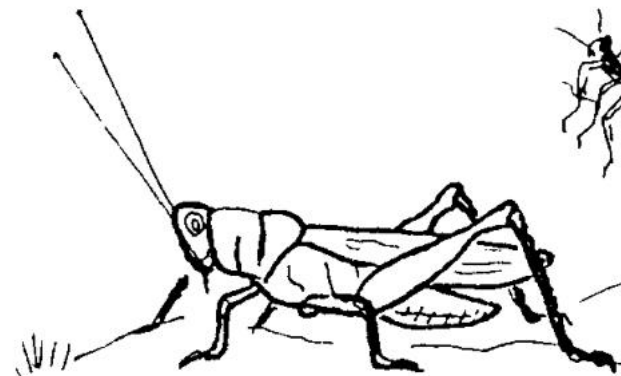
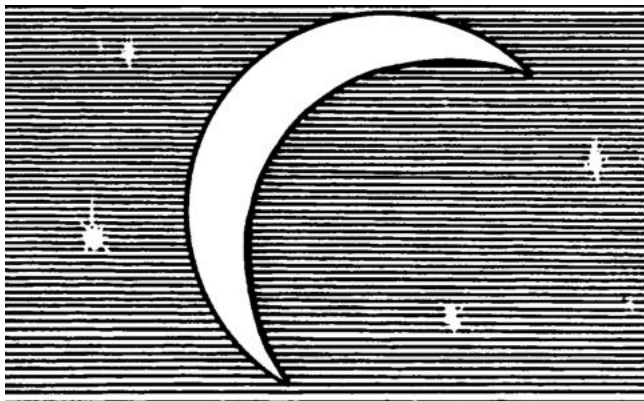
dùmbu

dúmbu

kudɪŋ

U u

Mo gi we me, u letir «u» mo ?

ùrə, urni, ulə, Urnə, Urman, unə

Urnə lay habde ulgɪ bam
dùwa lə. An̩ji u kabni àsɪ
dùwa lə.

U u ur ul uw

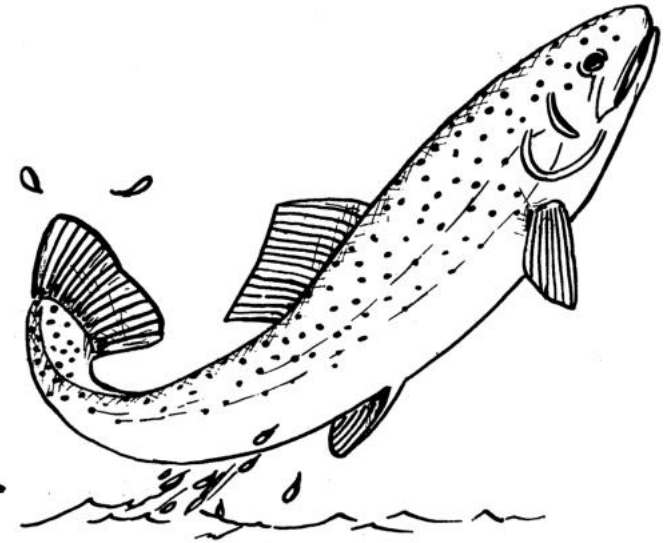
O o

more

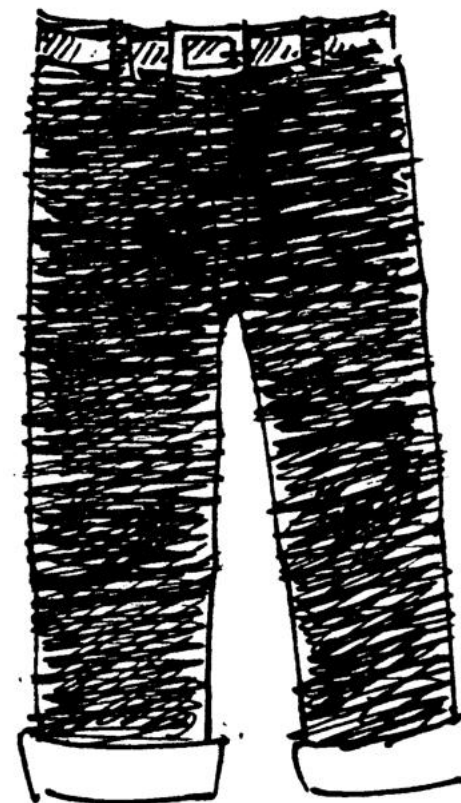
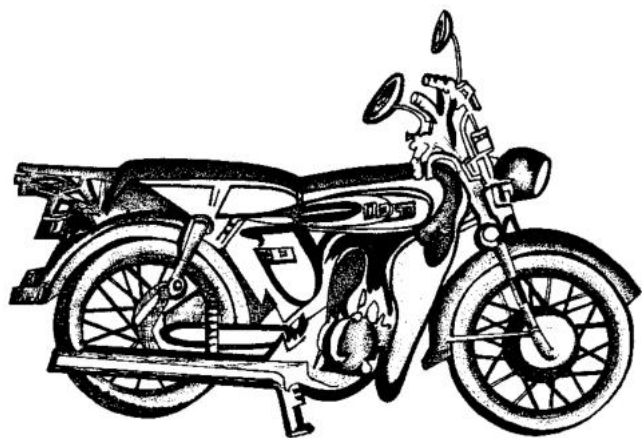

solge

dòche

O o

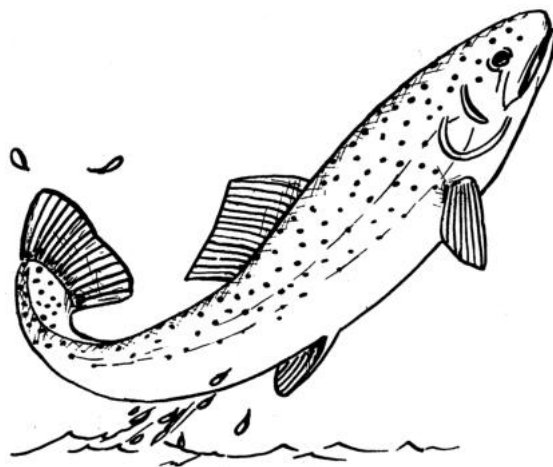
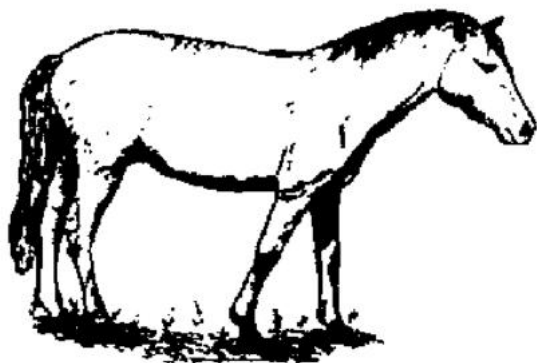
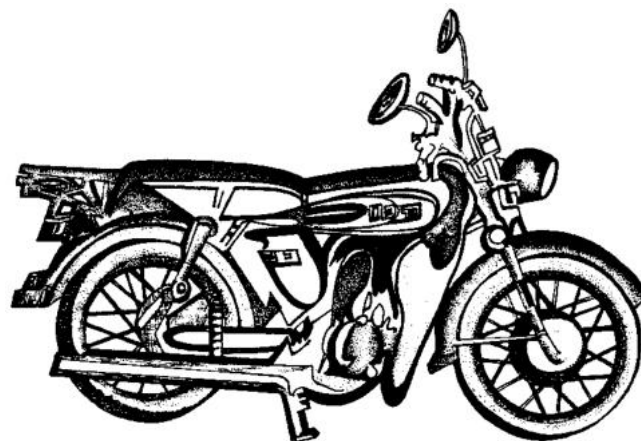
moto

dorni

pantalon

O o

Mo gi we me, u letir «o» mo ?

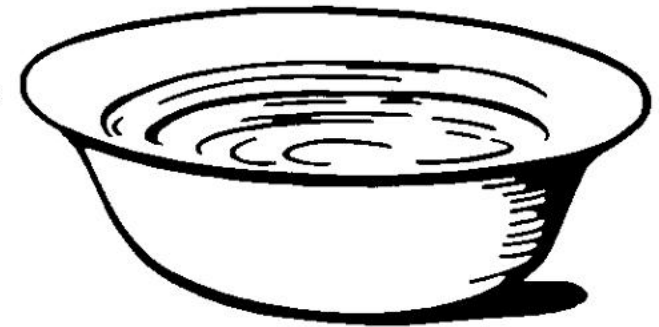
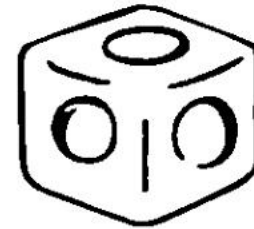
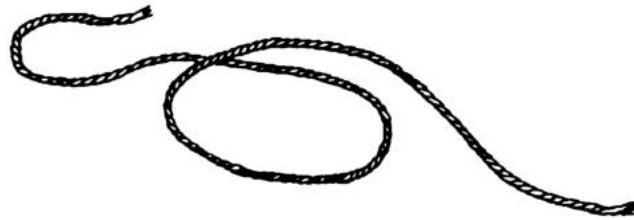

dorni, borge, hoy, sodi, solba

Woməgə dar borgə solbə
dɪdəgi lə, dara more ba
yarna.

O o bo dorni

S s

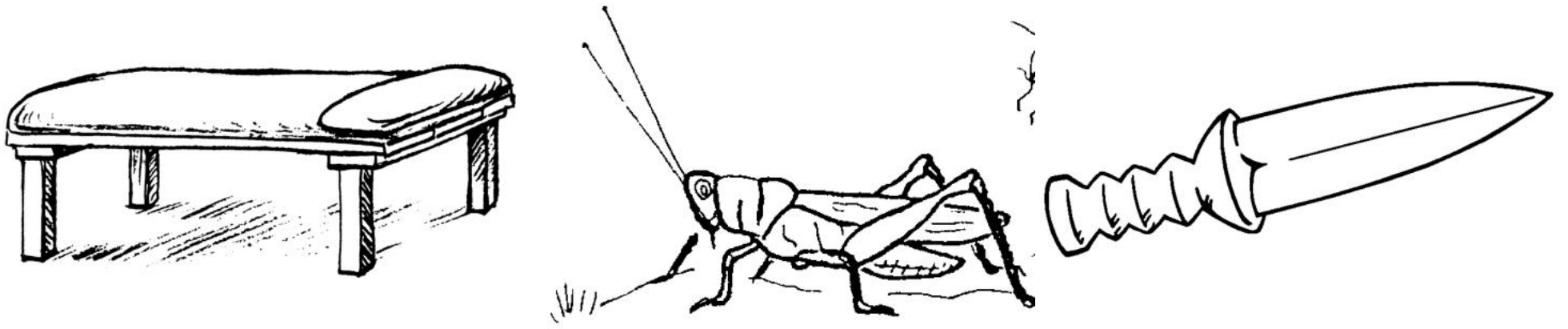

solge

sade

sabin

S s

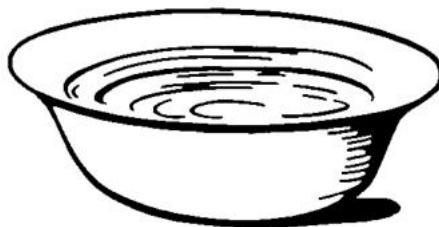
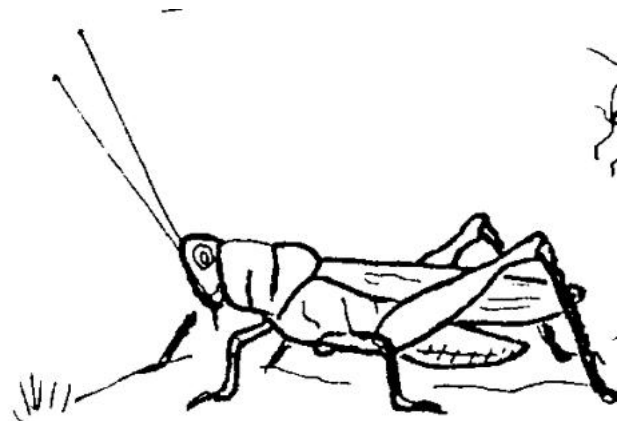
solbə

sɪba

sugɪnə

S s

Mo gɪ we me, u letɪr «s»
dɪrɪŋ nə piyə mo ?

sawe, sawa, sama, same, sala, sale

Samadi àsɪ sabin mana gɪ
gɪsa dɪwwə. An̩ji wiy
suginə bam.

S s sam so

